

อิสมาแอ กาเต๊ะ¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีต่อการทำความเข้าใจลัทธิอะฮ์ลุลบัยต์และการนำมาปรับใช้ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะจงแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured interview) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์อะฮ์ลุลบัยต์ประธานหลักสูตรและผู้บริหารนิสิตและนักศึกษานำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาบรรยายและเชื่อมโยงกับหลักวิชาการ

ผลการศึกษาพบว่า วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่องค์ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับลัทธิอะฮ์ลุลบัยต์และการนำมาปรับใช้ในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อยกระดับให้นักศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมยังมีความสงบสุขและสันติ โดยมีการจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับอิสลามกับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เช่น การสัมมนาวิชาการเรื่องอะฮ์ลุลบัยต์จากหลักการสู่การปฏิบัติในสังคมพหุวัฒนธรรม การจัดงานสัมมนาอิสลามศึกษานานาชาติ เรื่อง การศึกษาอิสลาม: พลัทธิแห่งการขับเคลื่อนในการพัฒนา และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จัดอบรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยโดยมีกิจกรรมต่าง ๆ และสร้างเครือข่ายระหว่างมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับอะฮ์ลุลบัยต์พลัทธิแห่งสันติภาพ ตลอดจนสร้างศูนย์อะฮ์ลุลบัยต์ และนำลัทธิอะฮ์ลุลบัยต์มาใช้ในหลักสูตรซึ่งเป็นวิชาแกนของคณะที่นักศึกษาทุกคนต้องลงทะเบียนเรียนนอกจากนี้ยังมีการจัดโครงการ International Islamic Studies – Networking (IISN)

คำสำคัญ: ลัทธิอะฮ์ลุลบัยต์, สังคมพหุวัฒนธรรม

¹ ดร. (อิสลามศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

The role of the College of Islamic Studies, Prince of Songkla University Pattani Campus on
Understanding Islamic Moderation and Adaptation in a multicultural society
ali.katih@hotmail.com

Ismaie Katih ¹

Abstract

The aim of this research is to study the role of the College of Islamic Studies at Prince of Songkla University, Pattani Campus on understanding the Islamic moderation and applying the Islamic moderation to the multicultural society by using qualitative research method; relative documents and non-structured interview including the director of Islamic moderation center, the leader of Islamic moderation course and the person in charge of student affairs. At that point, taking the aforementioned information to analyze on descriptive method for linking with the theory.

Research Results: 1 - College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, Patani Campus is playing major roles in Distributing Knowledge and understanding principles of Wasatiah through seminars on the moderation of Islamic fundamentalism and applied in the multi-cultural society and traditions. 2. To establish seminars on Islamic studies and power of changes towards the development of peaceful coexistence in harmony.3 - To establish seminars for university students in Thailand on the moderation in peaceful coexistence with organizing activities and creating networks between universities under the title of Islamic moderation and power of peaceful coexistence.5 - Finding the central office of moderation at the College of Islamic Studies, Prince of Songkla University, Pattani Campus. 6 – To coordinate moderation of Islamic Studies as a compulsory subject for all the Islamic Studies students to register it.

Keywords: Islamic Moderation, Multicultural Society

¹ Ph.D. (Islamic Studies), Assistant professor, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University Pattani Campus

1.ความเป็นมาของปัญหาและปัญหาการวิจัย

การอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสันติท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมคือแก่นแท้ของแนวคิดอิสลามซึ่งได้ปรากฏชัดเจนในอัลกุรอาน อัลหะดีษ หนังสือ ตำรา และในประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม และในยุคสมัยอาณาจักรอิสลามการอยู่ร่วมกันท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยความสงบสันติเป็นหัวใจหลักของศาสนาอิสลามเพราะอิสลามเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ ภารตภาพ และดุลยภาพ ในบทความนี้ผู้เขียนจะนำเสนอบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีในการสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และการนำหลักะชะฎียะฮ์อิสลามในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อยกระดับประชาชาติที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสู่ประชาคมอาเซียน

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีตั้งอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่ง สภาพสังคม มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ และแตกต่างไปจากพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะเรื่องความหลากหลายในสังคม อันได้แก่ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม การแต่งกาย อาหาร และชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอาจจะมีปัญหาบ้างในบางประเด็นอาจจะเป็นการเข้าใจผิดในเรื่องศาสนาเพราะขาดองค์ความรู้ ความเข้าใจและแนวทาง หรือรูปแบบที่เป็นองค์ความรู้ และสร้างความเข้าใจทางภาครัฐ และเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ถูกต้องในประเด็นต่าง ๆ ข้างต้น

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา หลักสูตรนานาชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

“ไทยแลนด์ 4.0” หลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ ยังได้เพิ่มความเข้มแข็งทางวิชาการอิสลามศึกษา โดยบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ เพื่อผลิตบุคลากรทางอิสลามศึกษาที่มีความพร้อมทางวิชาการอิสลามศึกษาที่ถูกต้อง มีศักยภาพสูงในการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการ และการทำงาน มีสมรรถนะสากล ดำรงตนอยู่ในกรอบครรลองครองธรรม มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข (หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา หลักสูตรนานาชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560

ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญยิ่งกับการศึกษาวิจัยการนำหลักะชะฎียะฮ์อิสลามในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อยกระดับประชาชาติที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสู่ประชาคมอาเซียนของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี เป็นการสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับประเด็นชะฎียะฮ์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีต่อการทำความเข้าใจหลักะชะฎียะฮ์อิสลาม และการปรับใช้ในสังคมพหุวัฒนธรรม

3. วิธีกรวิจัย

วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะจงแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured interview) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ชะฎียะฮ์ประธานหลักสูตร ผู้รับผิดชอบฝ่ายกิจการนักศึกษา และนักศึกษานำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาบรรยาย และเชื่อมโยงกับหลักวิชาการ

งานวิจัยชิ้นนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จัดข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชะฎียะฮ์ในอิสลามกับการอยู่ร่วมกัน

ในสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล ทัศนคติ และนำเสนอข้อสรุปเป็นการบรรยายเชิงพรรณนา

4. ผลการศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่องค์ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและนำหลักชะรีอะฮ์อิสลามในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อยกระดับประชาชาติที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสู่ประชาคมอาเซียน จึงมีการจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับอิสลามกับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ดังนี้

1. การสัมมนาวิชาการเรื่อง อัล-วะชะรีอะฮ์จากหลักการสู่การปฏิบัติในสังคมพหุวัฒนธรรม มอ. วิชาการ 18 สิงหาคม 2557 มอ.วิชาการ. (2557) จากการสัมมนาพบว่า อิสลามยอมรับความหลากหลายทางความเชื่อ อิสลามจึงได้คำนึงถึงความแตกต่างนั้นว่าเป็นสิ่งจำเป็นต้องเกิดขึ้นในสังคมโดยเฉพาะสังคมมนุษย์และถือว่าเป็นกฎสภาพการณ์ที่อัลลอฮ์ทรงกำหนดไว้ ความสำคัญของเสรีภาพในการนับถือศาสนาโดยไม่มีการบังคับให้รับศาสนาอิสลาม ความสำคัญในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามต่อมนุษยชาติ และความสำคัญการให้เกียรติ ศักดิ์ศรีต่อมนุษยชาติอิสลามยังคำนึงถึงความยุติธรรมและความเสมอภาคต่อกลุ่มชนต่างศาสนา หากว่าสังคมใดนำหลักของอิสลามดังกล่าวมาใช้ในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรมแน่นอนว่าเกิดความสันติในสังคม แต่หากมิได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรมย่อมเป็นการทำลายอิสลามและประชาชนเป็นอย่างมาก สังคมจะเต็มไปด้วยการต่อสู้แย่งชิงซึ่งจะนำมาซึ่งความแตกแยกและความเป็นศัตรูและที่ร้ายที่สุดคือการเสียประโยชน์ของสัปบุรุษในสังคมที่มีความขัดแย้งและขาดดุลยภาพซึ่งการมีดุลยภาพระหว่างผู้นำกับประชาชนทำให้เกิดสันติภาพในสังคมโดยภาพรวม) อาลี ซาเมาะ. (2561)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าความหลากหลายทางกายภาพและสรรพสิ่งต่าง ๆ นั้นมีมาตั้งแต่ดั้งเดิมซึ่งสอดคล้องกับกฎสภาพการณ์ของพระองค์อัลลอฮ์ที่ทรงประสงค์ให้เป็นเช่นนั้น โดยธรรมชาติของสรรพสิ่งที่มีชีวิตในโลกนี้ล้วนแล้วแต่อยู่บนฐานของความแตกต่าง และความหลากหลาย ทั้งนี้มวลมนุษยชาติทั้งผองล้วนแล้วแต่ถูกบังเกิดในลักษณะอันสอดคล้องกับครรลองของจักรวาลนี้ ซึ่งอยู่บนฐานของความแตกต่างความหลากหลายทางสีผิว ชนชาติ ชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี โดยหลักแล้วสิ่งเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับความต่างของภูมิศาสตร์ของแต่ละถิ่น หากใครปฏิเสธในความแตกต่างความหลากหลายนี้แล้วถือว่าการขัดกับหลักของการกำหนดกฎสภาพการณ์ของพระองค์อัลลอฮ์ในการสร้างสรรค์จักรวาลนี้อย่างแน่นอน

ด้วยเหตุนี้ความหลากหลายทาง ชาติพันธุ์ สีผิว ภาษา วัฒนธรรม ประเพณีจะนำมาซึ่งความแตกต่างกันในหมู่มวลมนุษยชาติ ทั้งความคิด ความเชื่อกฎข้อบังคับการเป็นอยู่อาศัยการแต่งกายและอื่น ๆ อีกมากมายสภาพเหล่านี้เป็นเจตนารมณ์ของพระองค์อัลลอฮ์ในการสรรค์สร้างจักรวาลนี้ ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานว่า

(لَقَدْ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لَيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ ۚ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾ المائدة)

ความว่า สำหรับแต่ละประชาชาติในหมู่พวกเจ้านั้น เราได้ให้มีบัญญัติและแนวทางไว้ และหากอัลลอฮ์ทรงประสงค์แล้วแน่นอนก็ทรงให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติเดียวกันแล้ว แต่ทว่าเพื่อที่จะทรงทดสอบพวกเจ้าในสิ่งที่พระองค์ได้ประทานแก่พวกเจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจึงแข่งขันกันในความดีทั้งหลายเถิด นั่นคือ พวกเจ้าทั้งหมดก็จะต้อง

กลับไปยังอัลลอฮ์ แล้วพระองค์จะทรงแจ้งให้พวกเจ้าทราบ
ในสิ่งที่พวกเจ้ากำลังขัดแย้งกันในสิ่งนั้น (อัลมาอิดะฮ์ : 48)

ดังที่ทราบโดยทั่วกันว่าความหลากหลายความ
แตกต่างกันเป็นพระเดชานุภาพของพระองค์อัลลอฮ์ที่จะ
ทรงให้มวลมนุษย์ได้ตระหนักไตร่ตรองค่านึงประการ
ดังกล่าว หากว่าใครคิดจะขัดความแตกต่างนี้ออกไป เพื่อ
จะทำให้มีความเหมือนความคล้ายคลึงกัน เป็นอันหนึ่งอัน
เดียวกันของทุกสรรพสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้
และเป็นการพยายามสร้างในสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่าง
สิ้นเชิงด้วยเหตุนี้มนุษย์จำต้องยอมรับโดยดุชฎีว่ากฎ
สภาวะการณ์ของพระองค์อัลลอฮ์ในการสร้างสรรค์จักรวาล
นี้ได้วางอยู่บนฐานของความหลากหลายความแตกต่างกัน
ของทุกสรรพสิ่งให้ดำรงอยู่ตราប់ทั่วกาลปาวสาน Munqidh
al-Saqar.(1427:9) ความแตกต่างทางความเชื่อ และ
ความคิดของมนุษย์นั้นคือธรรมชาติที่พระองค์อัลลอฮ์ทรง
กำหนดตั้งเช่นกันอัลลอฮ์ตรัสว่า

(وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً ۖ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ
﴿١١٨﴾ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ۚ وَلِلَّهِ خَلْقُهُمْ ۖ وَتَمَّتْ
كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾ هود

ความว่า “และหากพระเจ้าของเจ้าทรงประสงค์
แน่นอนพระองค์จะทรงทำให้ปวงมนุษย์เป็นประชาชาติ
เดียวกัน แต่พวกเขาก็ยังคงขัดแย้งกัน เว้นแต่ผู้ที่พระ
เจ้าของเจ้ามีเมตตา และเช่นนั้นแหละพระองค์ทรงบังเกิด
พวกเขาและลิขิตของพระเจ้า ทรงกำหนดไว้สมบูรณ์แล้ว
แน่นอนข้าจะให้ชนนั้นเต็มไปด้วยพวกญินและมนุษย์
ทั้งหมด” (ฮุด:118-119)

จากโองการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โดยธรรมชาติแล้ว
มนุษย์มีความแตกต่างในด้านความคิด ความเชื่อทาง
ศาสนา วัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอและความแตกต่างใน
เรื่องนิกายหรือความคิดเห็นเป็นเรื่องปกติ (Ibnkasir.
(2002)

ดังนั้นอิสลามถือว่าไม่มีการบังคับให้นับถือศาสนา
และอิสลามให้ความสำคัญในการตะวะฮ์ คือเจตจำนงสูงสุด
ของมนุษย์คือมีความอิสระอย่างเท่าเทียมกันว่าพระองค์
อัลลอฮ์มีความสามารถที่จะสร้างสรรค์สรรพสิ่งให้มีความ
เป็นอันเดียวกันมีความเหมือนกันคล้ายคลึงกันไม่มีความ
แตกต่างหรือหลากหลายแน่นอนพระองค์สามารถกระทำได้
หากแต่พระองค์อัลลอฮ์ไม่ทรงประสงค์เช่นนั้นด้วยเหตุผล
ของพระองค์ซึ่งมนุษย์ทั้งปวงไม่สามารถล่วงรู้ได้เมื่อ
พระองค์อัลลอฮ์ประสงค์ที่จะให้มีความหลากหลายความ
แตกต่างของสรรพสิ่งเหล่านั้นให้ดำรงอยู่ตลอดไปแน่นอน
พระองค์อัลลอฮ์ก็ไม่ทรงบังคับมนุษย์เช่นกันในการเลือก
ทางเดินของชีวิตพร้อมกันนี้ยังเปิดให้มีเจตจำนงเสรีมีความ
เป็นอิสระทางความคิด ความเชื่อประเพณีวัฒนธรรมและ
พระองค์ยังได้กำชับกับมุสลิมว่าการบังคับผู้คนอื่นที่มีใช้
มุสลิมให้ยอมรับในหนทางของพระองค์หรือศรัทธาต่อ
พระองค์นั้นไม่สามารถกระทำได้ที่โองการพระมหาคัมภีร์
ของพระองค์ได้กำชับไว้อย่างชัดเจน

ด้วยเหตุนี้มนุษย์ถูกบังเกิดในสภาพที่มีความ
อิสระในการเลือกทางเดินให้กับชีวิต พระองค์อัลลอฮ์ทรง
มิได้บังคับมนุษย์ให้เลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งดังที่มนุษย์เราก็ม
สามารถที่จะบังคับให้คนรอบข้างตามที่ตนเองต้องการแต่
อย่างไรก็ตาม เดิมทีแล้วมนุษย์ถูกบังเกิดในสภาพอิสระและมี
เจตจำนงอย่างเสรีการเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นก็เพื่อจะให้การ
งานของตนได้ลุล่วงและราบรื่นหากมนุษย์ไม่มีความอิสระ
แล้วแน่นอนพระองค์ทรงไม่กำหนดบทลงโทษและตอบ
แทนคนทำดีผลบุญและการคาดโทษการส่งศาสนทูตการ
ประทานคัมภีร์ต่าง ๆ ของพระองค์ก็ไม่จำเป็นอีกต่อไป

อิสลามไม่บีบบังคับต่างศาสนิกเข้ารับอิสลาม
แต่ได้ให้เสรีภาพและเปิดโอกาสเต็มที่แก่ผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมที่จะ
ยึดมั่นในศาสนาของเขาต่อไป พวกเขาจะไม่ถูกบังคับให้รับ
อิสลาม ดังที่อัลลอฮ์ตรัสว่า

(وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا ۖ أَفَأَنْتَ
تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾ يونس

ความว่า และหากพระเจ้าของเจ้าจงประสงค์
แน่นอนผู้ที่อยู่ในแผ่นดินทั้งมวลจะศรัทธา เจ้าจะบังคับ
มวลชนจนกว่าพวกเขาจะเป็นผู้ศรัทธากระนั้นหรือ (ยูनुส:
99)

ในโองการนี้เกี่ยวกับการเผยแผ่ของท่านนบีมุฮัมมัดคืออัลลอฮ์อูละยิวะฮ์สลัม ต่อผู้ปฏิเสธศรัทธาเพื่อให้พวกเขาเหล่านั้นรับอิสลามเป็นการประจักษ์ที่ชัดเจนแล้วว่าพวกเขาปฏิเสธทั้งหลายเข้ารับอิสลามทั้งหมด อัลญะบาเรียได้อธิบายโองการนี้ว่า ในขณะที่ท่านนบีกำลังเผยแผ่ศาสนาและได้เผชิญหน้ากับผู้ปฏิเสธ พระองค์ทรงตรัสแก่ท่านว่า หากพระองค์ทรงประสงค์ที่จะทำให้มวลมนุษย์ทั้งหลายศรัทธาในพระองค์ ศาสนทูต และศาสนของท่านนบีนามาเผยแผ่นั้นซึ่งเรียกร้องให้เคารพภักดีต่ออัลลอฮ์และยึดพระองค์องค์เดียวเท่านั้นคืออัลลอฮ์แน่นอนพระองค์สามารถทำได้ หากแต่ว่าพระองค์ไม่ทรงประสงค์ให้เป็นเช่นนั้นเพราะเป็นการลิขิตของพระองค์เรียบร้อยแล้วพวกเขาเหล่านั้นจะไม่ศรัทธาและไม่เชื่อฟังต่อท่าน นบีคืออัลลอฮ์อูละยิวะฮ์สลัม(al-Tabari 15:212)

อีกโองการหนึ่งอัลลอฮ์ทรงตรัสว่า

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۚ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ﴾

ความว่า “ไม่มีการบังคับใด (ให้บังคับ) ในศาสนาอิสลามแน่นอนความถูกต้องนั้นได้เป็นที่กระจ่างแจ้งแล้วจากความผิด” (อัลบะเกาะเราะฮ์: 255)

2. การสัมมนาอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 2 จัดขึ้นเมื่อปี 2556 มีข้อเสนอให้ยกระดับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยอิสลามศึกษาให้ก้าวหน้าสู่นานาชาติ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาของอาเซียน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนมุสลิม และสร้างสังคมสันติสุข สมานฉันท์ที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดครั้งที่ 2 เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 14-16 มกราคม 2556 หัวข้อ “อิสลามศึกษาในโลกที่เปลี่ยนแปลง : โอกาสและสิ่งที่ท้าทาย” โดยมีรัฐมนตรี ทูต ผู้นำศาสนา อธิการบดี นักวิจัย และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาที่มีการ

เรียนการสอนอิสลามศึกษาขั้นสูงในและต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 504 คนในจำนวนนี้เป็นผู้เข้าร่วมจากต่างประเทศ จำนวน 122 คนจาก 30 ประเทศ ร่วมระดมแนวคิด

ผลจากการสัมมนาดังกล่าวได้ยกระดับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยอิสลามศึกษาให้ก้าวหน้าสู่นานาชาติ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาอาเซียน หรือ ASEAN Education Hub ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนมุสลิมและสร้างสังคมสันติสุข และสมานฉันท์ที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สร้างภาพของมุสลิมประเทศไทยสู่สายตาชาวโลกมุสลิมในมิติเสรีภาพทางวิชาการและการนับถือศาสนา เกิดเครือข่ายอิสลามศึกษา มีการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นักศึกษา และความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยร่วมกัน

ดังนั้นการสัมมนาในครั้งนี้ส่งผลต่อการเผยแพร่องค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวะสะฎียะฮ์การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยอิสลามศึกษาต้องมียุทธศาสตร์สำคัญต่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวะสะฎียะฮ์เช่น นำหลักการวะสะฎียะฮ์มาปรับใช้ในกิจกรรมนักศึกษาโดยร่วมกับเครือข่ายอิสลามศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย และนำหลักวะสะฎียะฮ์มาปรับใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอน ตลอดจนให้มีการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ นักศึกษา และความร่วมมือทางวิชาการและการวิจัยร่วมกันเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวะสะฎียะฮ์

3. วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้มีการสัมมนาอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 3 เมื่อปี 2558 ได้กำหนดว่าให้วิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นสถาบันที่พร้อมในการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ทั้งระดับนักเรียน นักศึกษา บัณฑิต รวมทั้งคณาจารย์ต่าง ๆ เพื่อให้คนเหล่านั้นสามารถเข้าใจถึงวิถีของอิสลามสายกลาง สามารถไตร่ตรองสิ่งต่าง ๆ เพื่อยับยั้งสิ่งที่ไม่ดี จนสามารถสร้างความสงบร่มเย็นแก่ชุมชน

ได้ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 23-25 มีนาคม 2558 เรื่อง “ค่านิยมอิสลามในยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง” โดยมีปราชญ์และนักวิชาการมุสลิมโลก รวม 500 คน จาก 25 ประเทศ

ผลจากการสัมมนาครั้งที่ 3 ทำให้เกิดการอภิปรายในหัวข้อที่เกี่ยวกับค่านิยมอิสลามและกลั่นกรองเอาประสบการณ์การนำค่านิยมไปใช้ในชุมชนมุสลิม และไม่ใช่มุสลิมที่แตกต่างกันทั่วโลก สร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับสันติภาพ และความสงบสุขในชุมชนที่หลากหลาย พร้อมทั้งหลักกฎหมายอิสลามด้านคุณภาพความเป็นเลิศและความพอดี ได้ยกให้วิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นสถาบันที่พร้อมบริการวิชาการแก่ชุมชนทุกระดับ นักเรียน นักศึกษา บัณฑิต และคณาจารย์ต่าง ๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าใจถึงวิถีอิสลามสายกลาง สามารถไตร่ตรองสิ่งต่าง ๆ เพื่อยับยั้งสิ่งที่ไม่ดีสามารถสร้างความสงบร่มเย็นแก่ชุมชนได้ สถาบันวิทยุ ม.อ.ปัตตานี. (2558)

<http://psu10725.com/2558/?p=5927>

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวะสะฎียะฮ์ ซึ่งมีหลายความหมาย เช่น *وسط* *Wastun* เป็น คำนามที่มีความหมายว่า ตรงกลางในระหว่างสองอย่าง ดังคำพูดที่ว่า ฉันทับตรงกลางเชือก ฉันทำหักตรงกลางโบว์ และฉันทิ้งตรงกลางเรือน (Ibn 7/426) และอีกความหมายหนึ่งเป็นนามที่มีความหมายเลิศ คือ คำว่า *خير* *Khayar* ซึ่งหมายความว่า “ดีที่สุด” “ยุติธรรม” และในพจนานุกรมภาษาอาหรับ ได้อธิบายความหมายของคำว่าอัล-วะสะฎียะฮ์ ว่าความมีดุลยภาพในสิ่งต่าง ๆ กล่าวคือ ความเป็นธรรม และความเป็นกลาง al-Jawhari.(1990:4/304) ซึ่งหมายถึง “ความดีเลิศหรือการมีคุณภาพดีที่สุดใน” หรือหมายถึง สิ่งที่อยู่ระหว่างสองประการที่ถูกดำเนิน เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่ระหว่างความตระหนี่กับความสุรุ่ยสุร่าย

ท่าน วะฮะบะฮ์ อัล-รุหัยลีย (Wahbah al-Ruhayli:5) ได้ให้นิยามคือ ดุลยภาพซึ่งครอบคลุมทุกมิติของชีวิต ทั้งมิติหลักความเชื่อและความศรัทธา ทำให้อุดม

คุณธรรม จริยธรรม ระบบการบริหารการเมืองการปกครอง และการอยู่ร่วมกันกล่าวคือ อิสลามเป็นศาสนาที่มีดุลยภาพภายในตัวโดยไม่สุดโต่งและไม่หย่อนยาน และท่านยูซุฟ อัล เกาะรอญอวีย (Yusuf al-Qaradhwai 1999 : 15) ให้นิยามว่า คือดุลยภาพหรือความสมดุลระหว่างสองสิ่งที่ต่างกันโดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียระหว่างสองอย่างดังกล่าว ดุลยภาพคือคุณลักษณะพิเศษของประชาชาติอิสลาม ดังที่อัลลอฮ์ตรัสว่า

(وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا) البقرة : 143 ﴿143﴾

ความว่า "และในทำนองเดียวกันนั้น เราได้ดลบันดาลพวกเจ้าทั้งหลายเป็นประชาชาติสายกลางเพื่อว่าเจ้าทั้งหลายจะได้เป็นสักขีพยานแก่มนุษย์ชาติและศาสนทูต(มุฮัมมัด) ก็เป็นสักขีพยานสำหรับพวกเจ้าทั้งหมด" (อัลบะเกาะเราะฮ:143)

4. การจัดงานสัมมนาอิสลามศึกษานานาชาติ ครั้งที่ 4 เรื่อง การศึกษาอิสลาม : พลังแห่งการขับเคลื่อนในการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (Islamic Education as a Driving Force for a Peaceful Coexistence and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการ วิจัย การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการด้านอิสลามศึกษา และผู้นำทางศาสนาอิสลามสร้างเครือข่ายทางด้านอิสลามศึกษาในระดับอาเซียนและระดับโลก จัดขึ้นระหว่างวันที่ 24-26 กรกฎาคม 2560 ณ อาคารวิทยาอิสลามนานาชาติ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยได้รับเกียรติจากพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา ได้รับการตอบรับจากนักวิชาการ ผู้บริหารประเทศ และปราชญ์มุสลิม จาก 40 ประเทศทั่วโลก ผู้เข้าร่วมสัมมนากว่า 400 คน ได้ สถาบันวิทยุ ม.อ.ปัตตานี. (2560)

เมื่อพิจารณาการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอาจมีปัญหบ้างในบางประเด็นอาจจะเป็นการเข้าใจผิดในเรื่องศาสนาเพราะขาดองค์ความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางหรือรูปแบบที่เป็นองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจทางภาครัฐและเอกชนตลอดจนประชาชนทั่วไป จึงเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับทางสายกลางในอิสลามหรือ วะสะฎียะฮ์ในสังคมมุสลิมไทย การรณรงค์เพื่อเผยแพร่และทำความเข้าใจต่อเรื่องนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสถานะของสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง และการแตกแยก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ประเด็นปัญหาคือเอาหลักคำสอนอันทรงคุณค่าไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร สิ่งนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้รู้และนักวิชาการอิสลาม ที่จะต้องนำคำสอนสายกลางวะสะฎียะฮ์ ที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน และในแบบฉบับของท่านนบี คือลุลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม มาเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้มากยิ่งขึ้น

การสัมมนานานาชาติในครั้งนี้เป็นการสร้างเครือข่ายทางด้านอิสลามศึกษาในระดับอาเซียนและระดับโลกจะเห็นได้ว่า ศาสนาอิสลามคือศาสนาสากลสำหรับมนุษยทั้งปวงไม่เว้นใคร ในทุกยุคทุกที่ อิสลามไม่ได้ลงมาสำหรับเฉพาะบางเชื้อชาติหรือบางชนชั้น หรือแค่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือในบางเวลาบางยุคสมัยเท่านั้น หากแต่อิสลามคือศาสนาที่รวบรวมมนุษยทุกคน โดยไม่แบ่งสีผิว ภาษา อาณาเขต เผ่าพันธุ์ เวลาและสถานที่ แต่ทุกคนล้วนรวมอยู่บนพื้นฐานการศรัทธาเดียวกัน ฉะนั้นไม่ว่าใครก็ตามที่เชื่อว่าอัลลอฮ์คือพระเจ้า อิสลามคือศาสนา มุหัมมัดคือท่านศาสนทูต เขายอมอยู่ภายใต้ร่มเงาแห่งอิสลามไม่ว่าเขาจะอยู่แห่งใดและสมัยใดก็ตาม อัลลอฮ์ตรัสในคัมภีร์อัลกุรอานว่า

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا

وَنَذِيرًا﴾ سَبَأ : ﴿28﴾

ความว่า : “และเราได้ส่งเจ้ามาเพื่ออื่นใด เว้นแต่เป็นผู้แจ้งข่าวดีและเป็นผู้ตักเตือนแก่มนุษย์ทั้งหลาย” (สะบะฮ์: 28)

5. จัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำแนวคิดวะสะฎียะฮ์มาปรับใช้ในกิจกรรม นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา”วันที่ 18 – 20 กันยายน 2558 ณ หาดแก้วรีสอร์ท อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำแนวคิดวะสะฎียะฮ์มาปรับใช้ในกิจกรรม นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา”สถานที่หาดแก้วรีสอร์ท อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดวะสะฎียะฮ์ให้นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา 2. เพื่อสร้างเครือข่ายองค์กรนักศึกษาในประเทศไทยในการนำแนวคิดอัลวะสะฎียะฮ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษา และ 3. เพื่อเสริมสร้างสันติภาพในอิสลามและแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ผู้เข้าร่วมโครงการ : จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 74 เพศชาย 64 คนคิดเป็นร้อยละ 86.48 เพศหญิง 10 คนคิดเป็นร้อยละ 13.52

ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ คือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 22.97) ส่วนผู้เข้าร่วมน้อยที่สุดคือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาวิทยาลัยมหิดล และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.35) ยะฮารี กาเซ็ม. (2561)

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำแนวคิดวะสะฎียะฮ์การนำไปใช้ในสถาบันอุดมศึกษาวันที่ 18 – 20 กันยายน 2558 ณ หาดแก้วรีสอร์ท อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา คือให้ทุกมหาวิทยาลัยส่งเสริมในการนำหลักวะสะฎียะฮ์อิสลามไปใช้ในกิจกรรมนักศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการรับน้องใหม่และกิจกรรมอื่น ๆ เคารพกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยที่ไม่ขัดแย้งกับหลักการอิสลาม

ให้เกียรติกับประเพณี วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย พิทักษ์รักษ ามารยาทอันดีงาม อัตลักษณ์ จริยธรรมของอิสลามและนำแนวคิดวะสะฎียะฮ์อิสลามไปเผยแพร่สู่สังคม (วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2558:22)

6. วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีนำหลักะชะฎียะฮ์ในอิสลามเป็นวิชาแกนในหลักสูตรคือ 761-300 ะชะฎียะฮ์ในอิสลาม 3 (3-0-6) Wasatiyah in Islam นิยามลักษณะเฉพาะ ขอบข่าย หลักการและความสำคัญของวะสะฎียะฮ์ในอิสลาม ตลอดจนการนำวะสะฎียะฮ์มาใช้ในสังคมปัจจุบัน Definition, characteristics, scope, principle and significance of Wasatiyah in Islam, including its application in the contemporary society อาเหม็ม อัชชะรีฟ, (2561)

7. จัดโครงการ International Islamic Studies – Networking (IISN)

โครงการ International Islamic Studies – Networking (IISN) เป็นโครงการที่ส่งนักศึกษาไปทำการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ณ มหาวิทยาลัยในต่างประเทศ โดยมีระยะเวลาตามความเหมาะสม โดยส่วนใหญ่จะเป็น 3 รูปแบบด้วยกันคือ 1) การส่งนักศึกษาไปแลกเปลี่ยนเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ 2) การส่งนักศึกษาไปแลกเปลี่ยนเป็นระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา 3) การส่งนักศึกษาไปแลกเปลี่ยนเป็นระยะเวลา 2 ภาคการศึกษา (ยูโซะ ตาละและคณะ, 2559:3)

วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้ดำเนินโครงการดังกล่าว นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ เมื่อนับตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา มีมหาวิทยาลัยดังต่อไปนี้เป็นมหาวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ลำดับที่	ประเทศ	มหาวิทยาลัย
1	ประเทศตุรกี	1. Ankara University
2	ประเทศจอร์แดน	1. The University of Jordan 2. Yarmouk University 3. Al-alBayt University
3	ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	1. Sharjah University 2. Al-Qasimia University 3. The University of United Arab Emirate
4	ประเทศบาห์เรน	University of Bahrain
5	ประเทศบรูไน	Universiti Islam Sultan Sharif Ali
6	ประเทศอินโดนีเซีย	Universitas Islam Negeri Sultan Syarif Kasim Riau
7	ประเทศมาเลเซีย	1. International Islamic University Malaysia 2. University of Malaya 3. The National University of Malaysia 4. Islamic Sciences University of Malaysia 5. Universiti Malaysia Kelantan 6. Universiti Utara Malaysia

(ยูโซะ ตาละและคณะ, 2559 : 6-9)

เมื่อพิจารณาจำนวนมหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้ส่งนักศึกษาเข้าร่วมโครงการ International Islamic Studies – Networking (IISN) มี

มหาวิทยาลัยในประเทศอาหรับหลายมหาวิทยาลัยและประเทศในประชาคมอาเซียนที่พร้อมรับนักศึกษาจากวิทยาลัยอิสลามศึกษาเดินทางไปศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา วัฒนธรรม ทำให้นักศึกษามีความกล้าที่จะสื่อสารภาษาได้มากขึ้น และทำให้นักศึกษาสามารถใช้ในชีวิตประจำวัน จนนำมาซึ่งความคุ้นชินกับภาษาและวัฒนธรรมซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อนักศึกษาเป็นอย่างมากในการยกระดับสู่ประชาคมอาเซียน

วะชะรียะฮ์ในอิสลาม ซึ่งครอบคลุมทุกมิติของชีวิต ทั้งมิติหลักความเชื่อและความศรัทธา ท่าทีจุดยืน คุณธรรม จริยธรรม ระบบการบริหารการเมือง การปกครอง และการอยู่ร่วมกันกล่าวคือ อิสลามเป็นศาสนาที่มีคุณภาพภายในตัวโดยไม่สุดโต่งและไม่หย่อนยาน ดังนั้น การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประชากรของประเทศให้เป็นคนดีที่มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพอย่างครบถ้วนดังที่ สุธีรส ชูชื่น. (2555:123) อธิบายว่า การจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีส่วนสำคัญในการ ขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะพิเศษอันเนื่องมา จากบริบทของสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นแนวทางสำคัญ ซึ่งควรบูรณาการทั้ง หลักการของสังคมและวัฒนธรรม เพื่อนำมาซึ่งการยอมรับในหลากหลายของอัตลักษณ์ภาษา ศาสนา และ วัฒนธรรม และเป็นการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและเครื่องบ่งชี้ความเจริญของประเทศด้วย บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความหมายพหุ วัฒนธรรมศึกษา ความสำคัญ และการจัดการศึกษาแบบ พหุวัฒนธรรม พร้อมทั้งสภาพปัญหาการจัดการการศึกษา ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ บทสรุปสำหรับการจัดการ การศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเป็นโครงการที่มีความสำคัญอย่างมากในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพื่อยกระดับ อุดมศึกษานั้น ๆ สู่ความเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติ และมี

คุณภาพในระดับสูงขึ้น เนื่องจากนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวจะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของต่างชาติ อาทิ ภาษาและการอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม

การที่วิทยาลัยอิสลามศึกษาส่งนักศึกษาเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในต่างประเทศโดยเฉพาะ ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนนั้น นักศึกษาได้รับผลประโยชน์ในด้านวิชาการ ด้านการใช้ชีวิตในการศึกษา ด้านภาษาและได้รับประสบการณ์ในต่างประเทศ จึงสามารถบ่งชี้ว่า การที่วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีส่งนักศึกษาเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในต่างประเทศโดยเฉพาะ ประเทศอาหรับ นักศึกษาสามารถซึมซับถึงภาษาอาหรับได้ ง่ายตลอดจนประสบการณ์ในการสื่อสารภาษาอาหรับได้ดี ยิ่งขึ้น จึงทำให้เป็นต้นแบบสนับสนุนว่าวิทยาลัยอิสลามศึกษามี บทบาทในการยกระดับนักศึกษาสู่เวทีนานาชาติตลอดจน เป็นการเผยแพร่ภาษาอาหรับแก่นักศึกษาในเชิงอัตลักษณ์ เป็นอย่างดี

มาหามะเฟาซาน ซาจิ นักศึกษาแลกเปลี่ยน IISN University sain Islam Malaysia (USIM) ป ระ เ ท ศ มาเลเซียสะท้อนว่า: จากผมที่ได้ไปแลกเปลี่ยน ณ University Sain Islam Malaysia (USIM) ผม รู้ สึก ประทับใจอย่างยิ่งที่ได้เป็นหนึ่งในบรรดานักศึกษา ที่ถูก คัดเลือกเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยน IISN ถึงแม้จะเป็น ประเทศเพื่อนบ้านก็ตามการที่ผมยอมพักเรียนหนึ่งเทอม เพื่อไปเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนนั้น ทำให้ผมได้เรียนรู้หลาย ๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในห้องเรียน ซึ่งจะใช้ภาษา อาหรับและภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน และ ประสบการณ์นอกห้องเรียนซึ่งต้องใช้ภาษามลายูในการ สื่อสาร ทำให้ผมต้องใช้ความพยายามที่จะสื่อสารให้เข้าใจ เมื่อเรากล้าที่จะก้าวออกไปจากที่เดิมที่เราอยู่ สิ่งแรกที่เรา ได้คือภาษา สิ่งต่อมาคือประสบการณ์ ซึ่งคนที่อยู่ที่เดิมไม่ สามารถรับรู้ได้ เพียงแค่เรากล้าที่จะทำในสิ่งที่แตกต่าง เรา ก็จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับตัวเองให้

เกิดประโยชน์ในอนาคตต่อไป มาหามะเฟาซาน ซาจิ,
(ธันวาคม, 2562)

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาศาขอิสลามศึกษา
หลักสูตร นานาชาติ เข้าร่วมโครงการ IISN รุ่นที่ 4 ณ
ประเทศสหรัฐอเมริกาและนักศึกษาแลกเปลี่ยน IISN
University sain Islam Malaysia (USIM) ประเทศ
มาเลเซียสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและบุคลิกภาพ
ของนักศึกษาและสามารถอยู่ร่วมกันในหมู่คนระดับต่าง ๆ
สัญชาติต่าง ๆ ให้เกียรติโดยใช้วิธีการสื่อสารกับภาษาต่างๆ
ทั้งภาษามลายู อังกฤษและภาษาอาหรับทั้งนี้แสดงให้เห็น
ว่าวิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี มีบทบาทในการยกระดับนักศึกษาสู่
ประชาคมอาเซียน

การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับทางสายกลางใน
อิสลามนับว่ายังมีอยู่น้อยมากในสังคมมุสลิมไทย การ
รณรงค์เพื่อเผยแพร่และทำความเข้าใจต่อเรื่องนี้มีความ
จำเป็นอย่างยิ่งยวด โดยเฉพาะในสถานะของสังคมปัจจุบัน
ที่มีความขัดแย้ง และแตกแยกกันเป็นฝักเป็นฝ่ายค่อนข้าง
สูง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทำอย่างไรที่หลักคำ
สอนอันทรงคุณค่านี้จะถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการ
ดำรงชีวิต และต่อการทำงานเพื่ออิสลาม เป็นความ
รับผิดชอบของผู้รู้และนักวิชาการอิสลามที่จะต้องสนใจ
เรื่องหลักคำสอนคุณธรรมและทางสายกลางที่มีปรากฏอยู่
ในตัวบทอัลกุรอาน เพื่อนำมาเผยแพร่ในหมู่สาธารณชนให้
มากยิ่งขึ้น ความรู้ความเข้าใจในด้านนี้น่าจะก่อให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดมากกว่าความรู้ความเข้าใจในหลาย ๆ ด้าน
ที่สร้างเงื่อนไขความแตกต่าง และนำไปสู่ความแตกแยกใน
ที่สุด อัลดุลเลาะ หนุ่มสุช. (2557:21)

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1.สรุปผลการวิจัย

คุณภาพของอิสลามด้านความเชื่อและความคิด
ในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม คืออิสลาม
ยอมรับความหลากหลายทางความเชื่อและคำนึงถึงความ

แตกต่างกันคือ หนึ่งความหลากหลายนั้นเป็นสิ่งจำเป็นต้อง
เกิดขึ้นในสังคมโดยเฉพาะสังคมมนุษย์ และถือว่าเป็นกฎ
สภาวะการณ์ที่อัลลอฮ์ทรงกำหนดไว้ สองอิสลามให้
ความสำคัญของเสรีภาพในการนับถือศาสนาโดยไม่มีการ
บังคับให้รับศาสนาอิสลาม สามอิสลามตระหนักถึง
ความสำคัญในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามต่อมนุษยชาติ และ
ความสำคัญต่อการให้เกียรติ และศักดิ์ศรีต่อมนุษยชาติ และ
อิสลามยังคำนึงถึงความยุติธรรมและความเสมอภาคต่อ
กลุ่มชนต่างศาสนิก

วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลา
นครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่
องค์ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและนำหลักอะฮ์ลุลอะอ์
อิสลามในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อยกระดับประชาชาติที่มี
ความหลากหลายทางวัฒนธรรมสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อ
ผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล
“ไทยแลนด์ 4.0” ยังได้เพิ่มความเข้มแข็งทางวิชาการ
อิสลามศึกษา โดยบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ เพื่อผลิต
บุคลากรทางอิสลามศึกษาที่มีความพร้อมทางวิชาการ
อิสลามศึกษาที่ถูกต้อง มีศักยภาพสูงในการพัฒนาตนเองทั้ง
ทางด้านวิชาการและการทำงาน มีสมรรถนะสากล ดำรง
ตนอยู่ในกรอบครรลองครองธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม
และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติ
สุข อีกทั้งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
ที่จะเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำด้านวิทยาการอิสลามและ
โลกมุสลิมในภูมิภาค โดยเฉพาะในด้านการพัฒนา วิทยาลัย
ให้เป็นศูนย์กลางเครือข่ายทางการศึกษาและวิจัยด้าน
วิทยาการอิสลามในระดับภูมิภาค

วิทยาลัยอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลา
นครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีการจัดอบรมสัมมนาทาง
วิชาการเกี่ยวกับอิสลามกับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุ
วัฒนธรรม เช่นการสัมมนาวิชาการเรื่องอัลอะฮ์ลุลอะอ์จาก
หลักการสู่การปฏิบัติในสังคมพหุวัฒนธรรม การจัดงาน
สัมมนาอิสลามศึกษานานาชาติ เรื่อง การศึกษาอิสลาม :

Ibn Manzur, M. (nd). *lisan al- Arab*. Beirut: n.p.

บุคลากรกรม

มาหามะเฟาซาน ซาจิ. นักศึกษาแลกเปลี่ยน IISN University sain Islam Malaysia (USIM) ประเทศมาเลเซีย. สัมภาษณ์
ไว้ วันที่ 29 ธันวาคม 2561 ณ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ยาฮารี กาเซ็ม. (2561). *ฝ่ายดูแลกิจกรรมนักศึกษา*. วิทยาลัยอิสลามศึกษา. สัมภาษณ์ไว้ วันที่ 22 ธันวาคม 2561 ณ วิทยาลัย
อิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

อาเซ็ม อัสซะรีฟ. (2561). *ประธานหลักสูตร อิสลามศึกษาหลักสูตรนานาชาติ*. วิทยาลัยอิสลามศึกษา สัมภาษณ์ไว้ วันที่ 26
ธันวาคม 2561 ณ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

อาลี สาเมาะ .(2561). *หัวหน้าศูนย์วะสะฎียะฮ์* . สัมภาษณ์ 11 ธันวาคม 2561 ณ วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สื่อออนไลน์

ศูนย์ข่าวภาคใต้. (2560, 23 กรกฎาคม). *เปิดฉากสัมมนาอิสลามนานาชาติ ระดมปราชญ์ศาสนาถกปมสันติสุข-พหุวัฒนธรรม*.
สำนักข่าวอิสรา. สืบค้นจาก https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/58246-open_58246.html